

ER IS MEER AAN DE HAND

Verkenning misstanden in het opleiden in de zorgsector

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ)

Inspectie van het Onderwijs (IvO)

Juni 2024

Inhoudsopgave

Samenvatting bevindingen	4
Hoofdstuk 1 Inleiding	8
1.1 Aanleiding en doel verkenning	8
1.2 Er is meer aan de hand in de zorgsector	8
1.3 Geconstateerde problematiek in de brandbrief	9
1.4 De zorgketen.....	10
Hoofdstuk 2 Zorgaanbieders en bemiddelingsbureaus.....	11
2.0 Samenvatting bevindingen.....	11
2.1 Schets problematiek.....	11
2.2 Focus verkenning en ondernomen acties.....	11
2.3 Bevindingen verkenning	11
2.3.1. Gevaar voor kwaliteit en veiligheid zorg	11
2.3.2 Bemiddelingsbureaus – zzp'ers.....	12
2.3.3 Netwerk?.....	12
2.3.4 De IGJ en toezicht op bemiddelingsbureaus en zzp'ers	13
2.3.5 Verkenning bemiddelingsbureaus	13
2.3.6 Toezichtvacuüm	13
Hoofdstuk 3 Opleidingen en diplomering	15
3.0 Samenvatting bevindingen.....	15
3.1 Schets problematiek.....	15
3.2 Schets onderwijsveld mbo	15
3.3 Focus verkenning en ondernomen acties.....	16
3.4 Bevindingen verkenning	16
3.4.1 Toetreding tot onderwijsstelsel.....	16
3.4.2 Studenten in geselecteerde opleidingen zorg- & welzijn.....	17
3.4.4 Examinering	19
3.4.5 Diplomafraude	20
3.4.5 Subsidies en uitkeringen	20
Hoofdstuk 4 Erkenning van Verworven Competenties (EVC).....	21
4.0 Samenvatting bevindingen.....	21
4.1 Schets problematiek.....	21
4.2 Schets EVC-veld	21

4.3	Focus van de verkenning en ondernomen acties	22
4.4	Bevindingen verkenning	22
4.4.1	Cijfers	22
4.4.2	Register EVC-certificaten	23
4.4.3	Certificering EVC-aanbieders	24
4.4.4	Ingrijpen/sancties	24
4.4.5	Kosten	24
4.4.6	Proces verzilvering EVC-certificaten tot erkend mbo-diploma	24
Hoofdstuk 5	Stages (beroepspraktijkvorming)	26
5.0	Samenvatting bevindingen	26
5.1	Schets problematiek	26
5.2	Focus verkenning en ondernomen acties	26
5.3	Bevindingen verkenning	26
Bijlage 1	Ondernomen activiteiten voor deze verkenning	28
Bijlage 2	Bevoegdheden	29
Bijlage 3	Opleidingscodes	30
Bijlage 4	Data aantallen studenten	31

Samenvatting bevindingen

Begin januari 2024 is de brandbrief 'Alarmerende misstanden in de zorgsector' namens een groep anonieme zorgprofessionals binnengekomen bij meerdere instanties. De brandbrief geeft signalen over slecht opgeleide mensen in de zorg en mogelijke fraude met diploma's, cv's en Verklaringen Omtrent het Gedrag (VOG). De brief heeft het ook over fraude bij diverse schakels in de zorgketen, zoals bij mbo-instellingen, stagebedrijven en bemiddelingsbureaus. Op initiatief van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) is in januari 2024 met de Inspectie van het Onderwijs (IvHO) in samenwerking met Stichting Bedrijfsleven en Beroepsonderwijs (SBB) deze verkenning gestart naar de problematiek zoals weergegeven in de brandbrief.

Het doel van de verkenning is om een beeld te krijgen van mogelijke misstanden in het opleiden in de zorgsector en wat de verbanden zijn tussen deze mogelijke misstanden en inzicht in de risico's in de zorg.

In de brandbrief worden de onderstaande misstanden genoemd:

- Inzet ongekwalificeerd personeel aangedragen door bemiddelingsbureaus.
- Vervalste diploma's en cv's, waaronder te koop aangeboden diploma's.
- Verkorte opleidingen van onvoldoende kwaliteit.
- Systematische fraude op scholen, bijvoorbeeld door het verkopen van examenvragen.
- Stagebedrijven zetten studenten in zonder ervaring, zonder dat ze er iets leren en bieden geen begeleiding.
- Frauduleuze stagebedrijven.
- Aftekenstages (tegen betaling).
- Fraude met EVC-trajecten, bijvoorbeeld door verkoop van kant-en-klare trajecten.

De verkenning richt zich niet op de afzonderlijke genoemde misstanden maar op de hieronder genoemde kernpunten:

- Rol bemiddelingsbureaus.
- Opleidingen en diplomeren.
- Erkenning van Verworven Competenties.
- Stages.

Algemene bevindingen

Uit deze verkenning wordt duidelijk welke situaties in de zorgketen leiden tot de gesignaleerde misstanden en risico's voor de kwaliteit en veiligheid van de zorg. De verkenning laat ook zien dat deze misstanden sinds een paar jaar snel toenemen. De bevindingen uit deze verkenning geven meer duiding aan de oorzaken van deze risico's.

We constateren dat er misstanden zijn met een divers karakter variërend van gebruik maken van bestaande mogelijkheden tot ondermijning. Dit vindt plaats op zowel individueel niveau als op bedrijfsniveau en ook georganiseerd.

De zorg en het onderwijs zijn gebaseerd op een stelsel van toegankelijkheid waardoor het voor mensen met minder goede bedoelingen, waaronder criminelen, eenvoudig is om binnen te komen.

Er zijn weinig barrières om toe te treden tot de zorgketen. Iedereen kan zorgaanbieder worden en het is laagdrempelig om ook leerbedrijf te worden. Er zijn veel verschillende subsidiepotjes waarvan partijen in de zorgketen gebruik van kunnen maken. Voor toetreding tot de zorgmarkt zijn de huidige criteria mogelijk niet voldoende dekkend om de kwaliteit van zorgaanbieders, EVC-aanbieders en leerbedrijven te garanderen.

We zien dat er zakelijke (eigendoms)relaties bestaan tussen zorgaanbieders, EVC-bureaus, opleiders en bemiddelingsbureaus die mogelijk misstanden faciliteren. Wanneer er zakelijke verbanden zijn tussen zorgaanbieders, opleiders, bemiddelingsbureaus en EVC-aanbieders kan er sprake zijn van een gesloten circuit waar geen enkele overheidsinstantie (over)zicht op heeft.

We zien hiaten in het stelsel van (overheids)toezicht op bemiddelingsbureaus en EVC-aanbieders. Bevoegdheden voor het uitwisselen van informatie tussen verschillende instanties zoals toezichthouders, opsporingsdiensten, zorgverzekeraars en betrokken zelfstandige bestuursorganen (ZBO) zijn beperkt.

Meerdere organisaties (bv IGJ, TIZ, Recherche, OM) zijn zowel onafhankelijk van elkaar als in kleinere samenwerkingsverbanden al gestart met onderzoeken van de misstanden binnen hun eigen domein. Maar het ontbreekt aan een overkoepelend plan op dit thema.

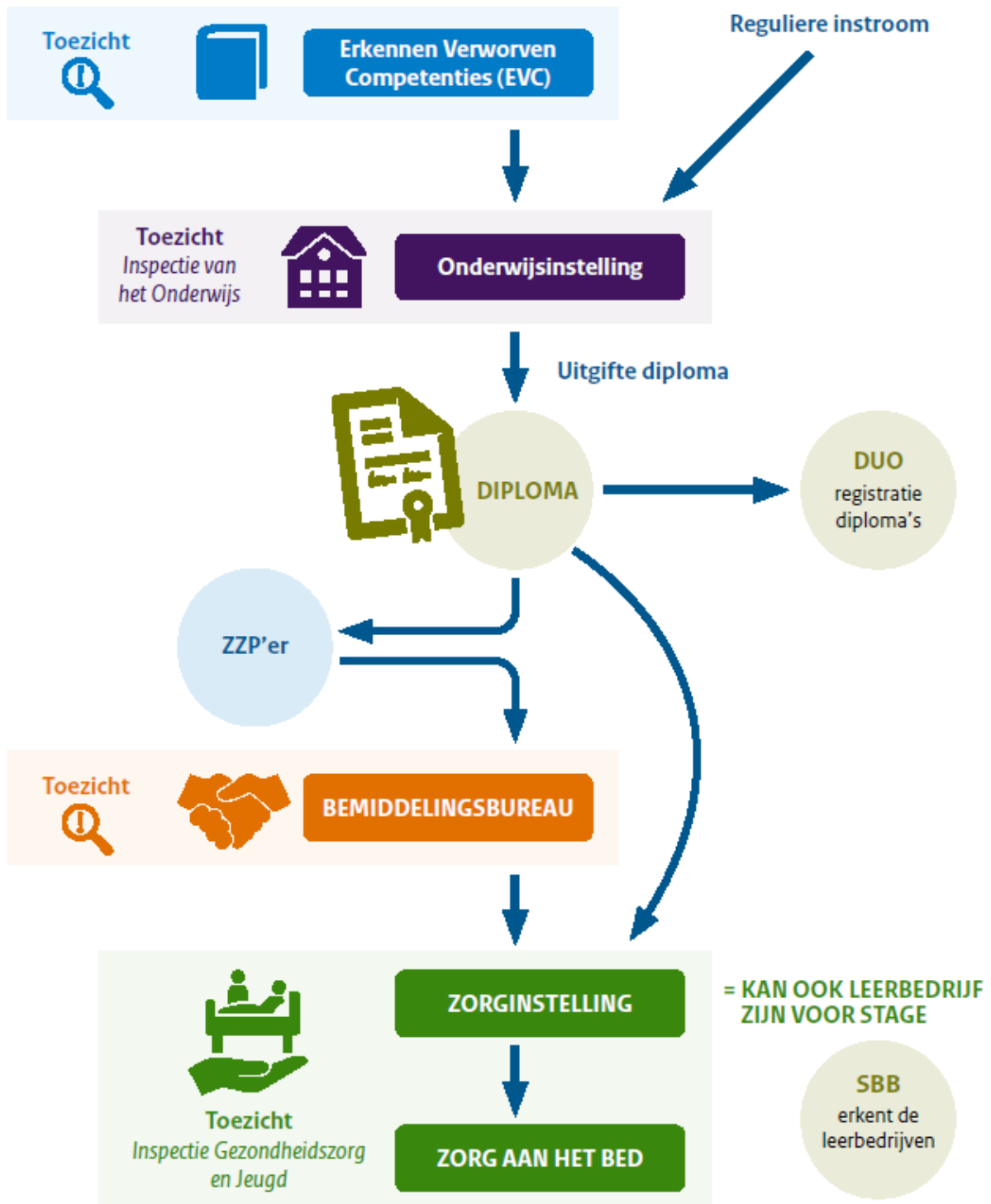
Bevindingen tot nu toe

We hebben met deze verkenning niet de intentie gehad alle misstanden afzonderlijk te onderzoeken. Met deze verkenning hebben we ook nog niet alles aan het licht kunnen brengen. De verkenning geeft wel duidelijk weer dat er aan de signalen die in de brandbrief worden beschreven serieuze problematiek ten grondslag ligt. En dat door deze problematiek de risico's voor de kwaliteit en veiligheid van zorg steeds groter worden.

Visuele weergave

In onderstaande visuele weergave van de zorgketen zijn de belangrijkste bevindingen en risico's van deze kernpunten benoemd. Tevens zijn de toezichtterreinen van de verschillende toezichthouders weergegeven. De weergave maakt ook inzichtelijk waar het vacuüm in het toezicht zit.

Zorgketen

Belangrijkste bevindingen en risico's

Erkennen Verworven Competenties (EVC)

Belangrijkste bevindingen

- Groei van EVC-aanbieders voor zorg en afgegeven EVC-certificaten.
- Niet-gecertificeerde EVC-aanbieders actief.
- Het grootste deel van EVC-kandidaten zijn mannen.
- EVC-certificaten met name voor opleiding (Persoonlijk) Begeleider maatschappelijke zorg en vakbekwaamheidsbewijzen Jeugdzorg.
- Vermoedens van netwerken en banden tussen EVC-aanbieders en (georganiseerde) criminaliteit.

Risico's

- Grote kwaliteitsverschillen in EVC-certificaten, waarbij regelmatig de onderbouwing twijfelachtig is omdat uit de beschrijving onvoldoende blijkt of de competentie wordt beheerst.
- Het verzilveringsproces is vaak een administratief proces waarbij de EVC-kandidaat niet gezien wordt door de onderwijsinstelling.
- EVC-register is fraudegevoelig.
- Er is geen overheidstoezicht op EVC. Dit ligt bij de EVC-markt zelf.

Onderwijsinstelling

Belangrijkste bevindingen

- Mogelijke identiteitsfraude tijdens opleiding, stages en examens.
- Stijging van aangiftes diplomaafraude door DUO.
- Groei studentenaantallen in opleidingen zorg & welzijn en specifiek opleidingen (Persoonlijk) Begeleider maatschappelijke zorg.
- Groei aantal mannen in specifiek opleidingen (Persoonlijk) Begeleider maatschappelijke zorg (in zorg 81% vrouwen, de signalen gaan bijna 100% over mannen).
- Groei verzilvering EVC-certificaat tot mbo-diploma.
- Er is geen urennorm voor onderwijs in de derde leerweg (ovo).
- Er zijn signalen over betaalde aftekenstages.
- Leerbedrijven mogen zzp'ers inzetten als praktijkopleider.

Risico's

- Verzilvering EVC-certificaten met twijfelachtige onderbouwing met als gevolg 'echte' diploma's voor onbekwame personen.
- Diploma's worden op meerdere manieren vervalst.
- Borging van examinering in de praktijk is kwetsbaar.

Bemiddelingsbureaus

Belangrijkste bevindingen

- Zorgaanbieders zijn verantwoordelijk voor controle van identiteit, VOG's en diploma's, maar in de praktijk blijkt dat zorgaanbieders deze taak (om verschillende redenen) overlaten aan bemiddelingsbureaus.
- Er zijn zorgen over 'toegang tot kwetsbare doelgroepen' door banden tussen bemiddelingsbureaus en de georganiseerde criminaliteit.

Risico's

- Bemiddelingsbureaus zenden (doelbewust) ongekwalificeerde en onbevoegde/onbekwame zzp'ers uit bij zorgaanbieders.
- Geen van de betrokken ketenpartners 'heeft' bevoegdheden om op te treden tegen deze malafide bemiddelingsbureaus. Dit heeft impact op het toenemende aantal incidenten en calamiteiten t.a.v. zzp'ers in de zorg.

Zorgaanbieder

Belangrijkste bevindingen

- Groeiend aantal meldingen en aangiftes van onterechte en valse diploma's.
- Groeiend aantal meldingen en signalen van vervalste stages, zoals aftekenstages tegen betaling.
- Geen systematische samenwerking tussen IGJ, IvhO en SBB op het onderwerp fraude.

Risico's

- Risico's voor de kwaliteit en veiligheid van zorg. Bij verwevenheid met het criminele circuit zijn er extra risico's voor de veiligheid van cliënten.
- Risico's met valse identiteit van zorgverleners.

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel verkenning

Begin januari 2024 is de brandbrief 'Alarmerende misstanden in de zorgsector' namens een groep anonieme zorgprofessionals binnengekomen bij meerdere instanties. De brandbrief geeft signalen over slecht opgeleide mensen in de zorg en mogelijke fraude met diploma's, cv's en Verklaringen Omtrent het Gedrag (VOG). De brief heeft het ook over fraude bij diverse schakels in de zorgketen, zoals bij mbo-instellingen, stagebedrijven en bemiddelingsbureaus. Op initiatief van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) is in januari 2024 met de Inspectie van het Onderwijs (IvHO) in samenwerking met Stichting Samenwerking Bedrijfsleven en Beroepsonderwijs (SBB) deze verkenning gestart naar de problematiek zoals weergegeven in de brandbrief

Het doel van de verkenning is om een beeld te krijgen van mogelijke misstanden in het opleiden in de zorgsector en wat de verbanden zijn tussen deze mogelijke misstanden en inzicht in de risico's in de zorg.

1.2 Er is meer aan de hand in de zorgsector

In februari 2023 signaleerde de IGJ een snelle toename van het aantal meldingen over het gebruik valse diploma's en VOG's in de zorg. Het aantal van 98 meldingen in 2022 was meer dan een verdubbeling van de 48 meldingen in 2021. In 2023 werden 118 meldingen ontvangen. Bij 21 van de meldingen werd gesproken over een groep personen (zonder aantallen te noemen) die door bemiddelingsbureaus werden bemiddeld en ingezet werden bij zorgaanbieders. Dat is zeven keer zoveel als het aantal van 17 meldingen in 2020.

De IGJ wees zorgaanbieders in het voorjaar van 2023 op de stijging van het aantal meldingen en signalen over vervalste diploma's en VOG's in de zorg. De zorgaanbieders zijn verantwoordelijk voor de inzet en de kwaliteit van de medewerkers maar besteden het checken van de zzp'ers vaak uit aan bemiddelingsbureaus.

Het Regionaal Informatie en Expertise Centrum Oost-Nederland (RIEC ON) constateerde in haar rapport 'Criminele ZZP'ers in de zorg' (2023) een toename van het aantal criminele zzp'ers in de zorg. Van de 78 onderzochte zzp'ers hadden 28 zzp'ers (32%) één of meer veroordelingen op hun naam. In een periode van 10 jaar heeft deze groep van 28 zzp'ers 192 antecedenten op hun naam gekregen. Het IKZ (Informatie Knooppunt Zorgfraude) bracht in december 2020 al het rapport 'Verwevenheid zorg en criminaliteit' uit.

De Taskforce Integriteit Zorgsector (TIZ¹) geeft in haar jaarverslag 'Gezamenlijke stappen in de aanpak van niet-integere zorgverlening' (2023) aan dat de aanpak van frauderende netwerken in de wijkverpleging prioriteit heeft. Bemiddelingsbureaus, EVC-aanbieders en onderwijsinstellingen maken soms deel uit van die netwerken.

Dat er meer aan de hand is in de sector blijkt dus uit de toenemende verwevenheid van zorg met criminaliteit en fraudenetwerken, de toename van het aantal meldingen over fraude met zorgdiploma's en de toename van het aantal zzp'ers met een criminele achtergrond werkzaam in de zorg.

---

¹ Het TIZ is een samenwerking tussen tien organisaties die gezamenlijk streven naar een effectieve bestrijding van zorgfraude. De deelnemende organisaties zijn: Nederlandse Zorgautoriteit (NZa), Openbaar Ministerie (OM), Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA), Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (FIOD), Belastingdienst, Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ), Sociale Verzekeringsbank (SVB), Zorgverzekeraars Nederland (ZN), Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ)

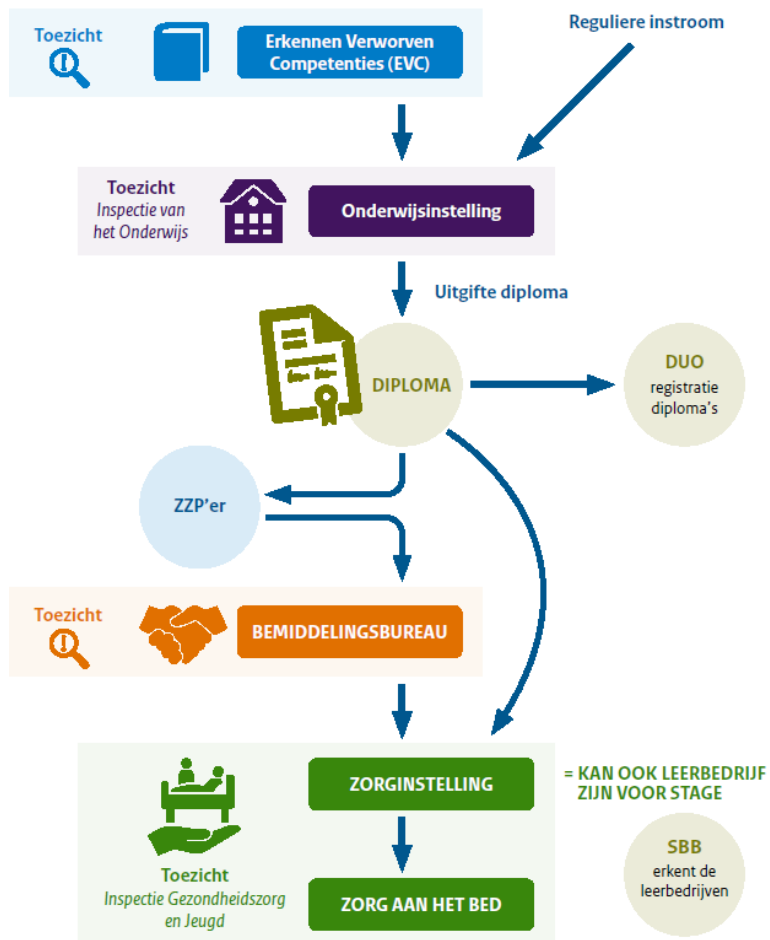
1.3 Geconstateerde problematiek in de brandbrief

Deze verkenning focust zich op de signalen genoemd in de brandbrief en de daarbij behorende schakels in de zorgketen. De signalen, zoals genoemd in de brandbrief, zijn samen te vatten onder de onderwerpen:

- Rol bemiddelingsbureaus
  - Inzet ongekwalificeerd personeel aangedragen door bemiddelingsbureaus.
- Opleidingen en diplomering
  - Vervalste diploma's en cv's, waaronder te koop aangeboden diploma's.
  - Verkorte opleidingen van onvoldoende kwaliteit.
  - Systematische fraude op scholen, bijvoorbeeld door het verkopen van examenvragen.
- Erkenning van verworven competenties (EVC)
  - Fraude met EVC-trajecten, bijvoorbeeld door verkoop van kant-en-klare trajecten.
- Stages (Beroepspraktijkvorming)
  - Stagebedrijven plaatsen studenten zonder ervaring, zonder dat ze er iets leren en bieden geen begeleiding.
  - Frauduleuze stagebedrijven.
  - Aftekenstages (tegen betaling).

1.4 De zorgketen

De verkenning richt zich op de gehele zorgketen: van instroom in het onderwijs tot de uiteindelijke zorgverlening (aan het bed). Figuur 1 geeft de zorgketen visueel weer.

Figuur 1.1: Visuele weergave zorgketen

1.5 Onderwerpen per hoofdstuk

De volgende hoofdstukken behandelen de volgende onderwerpen: Zorgaanbieders en bemiddelingsbureaus (H2), Opleidingen en diplomering (H3), Erkenning van Verworven Competenties (H4) en Stages (H5).

Voor deze verkenning zijn er diverse activiteiten uitgevoerd en is er gebruik gemaakt van data van de IGJ, de IvhO en SBB. Bijlage 1 bevat een overzicht van de activiteiten.

In bijlage 2 zijn de formele taken en bevoegdheden van IGJ, IvhO en SBB weergegeven.

Deze verkenning is opgesteld en uitgevoerd vanuit een samenwerking tussen deze drie partijen. Daarnaast zijn er contacten geweest met andere organisaties die ook met de problematiek te maken hebben, zoals bijvoorbeeld DUO en het National Kenniscentrum EVC.

Hoofdstuk 2 Zorgaanbieders en bemiddelingsbureaus

2.0 Samenvatting bevindingen

- De IGJ herkent de problematiek uit de brandbrief.
- Er zijn hoge risico's voor de kwaliteit en veiligheid van zorg bij zorgaanbieders die verbonden zijn met het criminele circuit.
- Er zijn bemiddelingsbureaus die (doelbewust) ongekwalificeerde en onbevoegde/onbekwame zzp'ers uitzenden bij zorgaanbieders.
- Er is sprake van een toezichtvacuüm. Geen van de betrokken ketenpartners 'heeft' voldoende mogelijkheden om op te treden tegen deze malafide bemiddelingsbureaus. Dit heeft impact op het toenemende aantal incidenten en calamiteiten t.a.v. zzp'ers in de zorg.

2.1 Schets problematiek

Sinds 2022 krijgt de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) steeds meer meldingen en signalen over ongekwalificeerde vooral mannelijke zzp'ers, soms hebben deze zzp'ers een criminele achtergrond. Zij zijn meestal via bemiddelingsbureaus werkzaam. Uit informatie van partners zoals het RIEC, gemeenten, OM en de politie komt naar voren dat dit op steeds grotere schaal en mogelijk in georganiseerd (crimineel) verband gebeurt. Bemiddelingsbureaus hebben hierin een centrale rol.

2.2 Focus verkenning en ondernomen acties

De IGJ monitort de meldingen en signalen die zij binnenkrijgt en analyseert deze op trends. De IGJ voert hierover overleggen met Opsporing, de VNG, DUO en Nationaal Kenniscentrum EVC. Daarnaast heeft de IGJ de afgelopen maanden verkennende gesprekken gevoerd met diverse bemiddelingsbureaus.

2.3 Bevindingen verkenning

Zzp'ers worden veel ingezet in de zorg en zijn onmisbaar. De zzp'ers worden vaak geregeld via bemiddelingsbureaus. Zorgaanbieders zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van het ingezette personeel en moeten zelf checken of zzp'ers bevoegd en bekwaam zijn. Gezien de arbeidsmarktproblematiek laten ze dit echter vaak over aan de bemiddelingsbureaus. Ondanks dat uiteraard de meeste bemiddelingsbureaus en zzp'ers het goede en juiste doen, misleidt een deel van de bureaus de zorgaanbieders door zorgverleners met vervalste papieren te bemiddelen.

Het is te verwachten dat dit probleem zich ook voordoet bij solisten die rechtstreeks pgb-zorg leveren aan cliënten, zonder tussenkomst van een zorgaanbieder. Het is echter moeilijk om hier een beeld van te krijgen omdat de cliënt dan zelf de zorgaanbieder moet screenen.

2.3.1. Gevaar voor kwaliteit en veiligheid zorg

Ieder die in Nederland zorg krijgt, moet er op kunnen vertrouwen dat deze zorg veilig is. Zorgverleners die zich voordoen als gekwalificeerd en dit niet zijn, kunnen dit vertrouwen ernstig schaden. Juist daar waar kwetsbare mensen afhankelijk zijn van deze zorg is het belangrijk dat er betrouwbare zorgverleners en hulpverleners werken met het juiste deskundigheidsniveau.

Begeleiding van cliënten, bijvoorbeeld in de gehandicaptenzorg en jeugdzorg, mag niet afhankelijk zijn van ondeskundige medewerkers. Zo hoort de IGJ tijdens toezichtbezoeken over zzp'ers die geen begeleiding geven aan cliënten en jeugdigen, maar slechts fungeren als 'oppasser' en videogames spelen en slechts 'op hun telefoon zitten'. Deze 'begeleiders' weten niet hoe ze om

moeten gaan met onbegrepen gedrag en complexe casuïstiek. De IGJ ziet in meldingen dat dit meermaals tot ernstige calamiteiten heeft geleid.

De IGJ vermoedt vanuit de meldingen dat er ook sprake kan zijn van beïnvloeding van cliënten om ze aan te zetten tot strafbare feiten. De zzp'ers hebben toegang tot persoonlijke informatie van kwetsbare personen. Dit is informatie die mogelijk interessant is voor criminele netwerken. Collega's die zich melden met zorgen doen dit vaak anoniem omdat ze zich sterk geïntimideerd of zelfs bedreigd voelen door de betreffende zzp'er.

2.3.2 Bemiddelingsbureaus – zzp'ers

Bemiddelingsbureaus vervullen een centrale rol bij de inzet van zzp'ers in de zorg. Inmiddels zijn er, volgens cijfers van de KvK (februari 2023) honderden bemiddelingsbureaus in de zorg en gaat er jaarlijks zo'n drie miljard euro naar bemiddelaars, recruiters, uitzend- en detacheringbureaus die actief zijn in de zorg. Uit meldingen blijkt echter dat er bureaus zijn die zzp'ers helpen bij het verkrijgen van een vervalst diploma en/of VOG, dan wel met de wetenschap dat iemand een vervalst diploma heeft, deze toch bemiddelen.

Uit signalen, meldingen, externe rapporten, OM-zaken en nieuwsberichten komt naar voren dat een deel van deze zorgbemiddelingsbureaus een risico vormt voor de kwaliteit en veiligheid van zorg. Genoemd wordt hoe zzp'ers via bemiddelingsbureaus gelinkt worden aan heling, cybercrime, diefstal, plofkraak, handel in hard- en softdrugs, gewelds- en vermogensdelicten, oplichting, straatroof, en overvallen. Ook heeft de IGJ enkele meldingen over zorgverleners met een strafblad voor deelneming aan een misdadige organisatie met het oogmerk tot het plegen van terroristische misdrijven en misdrijven tegen de veiligheid van de staat. Deze personen werkten in de zorg met een vervalst diploma maar ook met een vervalst VOG.

De betreffende groep zzp'ers heeft zorg gerelateerde eenmanszaken op hun naam en werken via de bemiddelingsbureaus vaak in de ondersteuning en begeleiding van gehandicapten en cliënten in de GGZ, thuiszorg en jeugdzorg. De functies jeugdhulpverlener, sociaal werker en alle vormen van begeleiding vallen op in de meldingen. De bemiddelingsbureaus bemiddelen tussen de zzp'ers en zorgaanbieders en cliënten (bij PGB-zorg). Ze zijn daarbij een 'toegangspoort' tot een grote groep kwetsbare cliënten.

Naast de vervalsingen van diploma's en VOG's hoort de IGJ vanuit haar bronnen ook over identiteitsfraude door zzp'ers. Zzp'ers die ongebruikelijk veel uren draaien in de zorg, soms zoveel dat dit niet door één persoon uitgevoerd kan worden. Via verschillende bemiddelingsbureaus worden meerdere diensten op hetzelfde tijdstip gewerkt wat doet vermoeden dat de zorgverlener niet zelf de diensten uitvoert maar anderen daarvoor inzet. Het vermoeden is dat deze personen zich met een valse identiteit identificeren bij de zorgaanbieder.

2.3.3 Netwerk?

Er zijn vermoedens van netwerken die ook snel inspelen op opgeworpen barrières: zo is er melding gedaan dat zorgaanbieders die een diploma wilden checken bij DUO werden omgeleid naar een "nep" diplomaregister. Het feit dat deze online nep-omgeving gecreëerd is, met daarbij de nodige kosten, doet vermoeden dat het om een groter georganiseerd verband gaat.

In februari 2023 heeft het OM thematische zittingsdagen gehouden waarbij een aantal verdachten vanwege vervalste VOG's al dan niet in combinatie met vervalste diploma's werden veroordeeld. Eén verdachte werd vrijgesproken omdat hij aanvoerde dat hij niet degene was die de VOG/diploma had aangeleverd en dat de zorgaanbieder niet aan kon tonen de identiteit gecheckt te hebben van de zzp'er. Vervolgens zagen we dit verweer vaker terugkomen.

Tijdens deze zittingsdagen hoorde de IGJ van de zzp'ers dat ze, nadat ze uit de gevangenis kwamen, "aangesproken werden door derden (waarvan ze de naam niet meer wisten) hoe gemakkelijk het is een diploma of VOG te kopen". De genoemde bedragen variëren van €1000,- tot €6000,- waarbij het diploma ook geregistreerd zou zijn bij DUO. Deze bedragen worden ook gemeld in de meldingen die de IGJ ontvangt.

Opvallend is dat een aantal van deze personen na enige tijd via een EVC-traject alsnog een diploma hadden gekregen, terwijl ze enkel met vervalste documenten hebben gewerkt. De IGJ loopt regelmatig vast in een onderzoek naar het gebruik van valse diploma's omdat ze niet vast kan stellen of deze personen nog in de zorg werken en waar. Daarmee is de IGJ bijna volledig afhankelijk van de informatie vanuit meldingen.

Nadat de IGJ in februari 2023 bij zorgaanbieders aandacht heeft gevraagd voor de controle van diploma's zien we steeds meer zzp'ers die wel een diploma hebben via een EVC-traject of een verkorte opleiding maar waarvan gemeld wordt door collega's (vaak anoniem) of gemeenten dat ze niet bekwaam lijken te zijn.

In de meldingen worden regelmatig dezelfde bemiddelingsbureaus en onderwijsinstellingen genoemd.

De IGJ ziet in netwerktekeningen dat bemiddelingsbureaus, zorgaanbieders, en opleiders/ EVC-aanbieders soms in één bedrijfsconstructie zitten en een onderlinge afhankelijkheid hebben.

2.3.4 De IGJ en toezicht op bemiddelingsbureaus en zzp'ers

De IGJ heeft geen toezicht op bemiddelingsbureaus wanneer zij niet ook zorgaanbieder zijn. Wel vallen de zzp'ers als zorgverleners onder het toezicht van de inspectie, evenals de eenmanszaken van de zzp'ers. Omdat de IGJ wel meldingen ontvangt waarin bemiddelingsbureaus worden genoemd is zij een verkenning gestart.

2.3.5 Verkenning bemiddelingsbureaus

De IGJ heeft de afgelopen maanden verkennende gesprekken gevoerd met diverse bemiddelingsbureaus. Ze sprak ook landelijke grote bemiddelingsbureaus over dit fenomeen. Zij vertelden grote risico's te zien bij zorgbemiddelingsbureaus waar zzp'ers zich digitaal aanmelden, zonder fysieke controles. Zij bemiddelen dus eigenlijk iedereen die zegt in de zorg te willen werken. Een van de bemiddelingsbureaus vertelde dat van de duizenden zzp'ers die zich jaarlijks aanmelden om als zorgverlener aan de slag te gaan, er een groot aantal tijdens de standaard intakeprocedure afvalt omdat men geen valide diploma en/of VOG kan laten zien. Deze worden waarschijnlijk wel via andere bureaus bemiddeld. Deze bureaus vertelden de IGJ dat ze een verschuiving zien naar de sectoren GGZ en VVT omdat er in de gehandicaptenzorg al meer bewustzijn is.

Uit het verkennend onderzoek van de IGJ blijkt dat wellicht toch een aantal bemiddelingsbureaus ook zorgaanbieder zijn. Het bemiddelingsbureau heeft dan een contract met verzekeraars, gemeenten of cliënten. Wanneer dit het geval is moeten ze voldoen aan de Wet Kwaliteit klachten en Geschillen Zorg (Wkkgz) en de Wet Toetreding Zorgaanbieders (Wtza). Door zich niet te melden als zorgaanbieder blijven ze onbekend bij de IGJ.

De IGJ bezocht ook enkele risicovolle zorgbemiddelingsbureaus waarover zij meldingen heeft gekregen, om meer kennis te krijgen over de zorgverleners die bemiddeld werden. Opvallend was het hoge aantal zorgverleners die onlangs een verkorte (onbekostigde) opleiding hadden gevolgd voor de functie van begeleider. Daarnaast was bij een bureau duidelijk dat 20% van de personen op de personeelslijst geen geldig diploma bij DUO geregistreerd heeft. Aangezien de bestuurders vrijblijvend een lijst aanleverden en niet transparant waren over het personeelsbestand is dit aantal in werkelijkheid waarschijnlijk hoger. De IGJ heeft geen bevoegdheden om de feitelijke informatie te vorderen of medewerking af te dwingen.

2.3.6 Toezichtvacuüm

Op dit moment is er geen/nauwelijks toezicht op die hier beschreven fenomenen van bemiddelings- en uitzendbureaus in de zorg. Een aantal toezichthouders hebben (afgeleide) bevoegdheden, maar hebben de sector tot op heden nog niet geprioriteerd. Geen van de betrokken partijen, zoals de Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA), de IGJ, de IvHO, de politie of gemeenten, is probleemeigenaar. Er is geen (gezamenlijke) informatiepositie en/of aanpak. Meldingen worden niet of selectief opgepakt, afspraken om informatie te delen ontbreken en effectieve handhaving wordt niet ingezet.

IGJ

Uitzend- en bemiddelingsbureaus vallen niet (direct) onder het toezicht van de IGJ want het zijn geen instellingen (zorgaanbieders) in de zin van de Wkkgz. Wel vallen de zorgverleners (de ZZP'ers) en de eenmanszaken van de ZZP'ers onder het toezicht van de IGJ. De IGJ heeft echter geen bevoegdheden om toegang af te dwingen en toezicht te houden op/te handhaven bij bemiddelingsbureaus. Hierdoor is het niet mogelijk inzichtelijk te krijgen

1) of er sprake is van de inzet van onbevoegd en onbekwaam personeel, en 2) bij welke zorgaanbieders en cliënten deze medewerkers ingezet worden en 3) of het uitzendbureau de vervalsingen faciliteert.

NLA Toezicht

De Arbeidsinspectie houdt toezicht op uitzendbureaus. In dat kader handhaaft zij op de arbeidswetten, zoals minimumloon, arbeidstijden en illegale arbeid. De Arbeidsinspectie heeft geen bevoegdheden t.a.v. diploma fraude. Er is daardoor geen wettelijke grondslag voor een gezamenlijke aanpak daarop. Signalen over misstanden bij uitzendbureaus op grond van de arbeidswetten kunnen bij de Arbeidsinspectie worden gemeld en worden door hen ook opgepakt.

NLA Opsporing

De afdeling Recherche Zorgfraude van de Opsporingsdienst van de Nederlandse arbeidsinspectie richt zich primair op grootschalige en georganiseerde vormen van zorgfraude. Kortgezegd doen zij strafrechtelijk onderzoek naar subjecten die beroepsmatig of in georganiseerd verband misbruik maken van het zorgstelsel en op onrechtmatige wijze geld onttrekken uit die sector, terwijl dat geld bedoeld is om zorg te leveren aan mensen die dat echt nodig hebben. Deze onderzoeken richten zich veelal op zorgaanbieders aangezien zij de financiële verplichtingen aangaan t.a.v. de zorggelden.

Recherche Zorgfraude kan onder gezag van de officier van justitie onderzoek doen naar strafbare feiten, bijvoorbeeld ten aanzien van oplichting en valsheid in geschrifte. Ten aanzien van de thema's in deze verkenning zijn daar wellicht ook mogelijkheden voor een strafrechtelijk onderzoek. Zij geven wel aan dat de inzet van opsporing altijd een optimum remedium zou moeten zijn: als andere partijen, privaat of toezicht, nog mogelijkheden hebben om de situatie te stoppen, dan moet dat eerst geprobeerd worden.

Tot op heden hebben er geen onderzoeken plaatsgevonden naar valse diploma's in relatie tot zorgaanbieders. Echter wanneer op grotere schaal dan wel in georganiseerd verband, ongediplomeerd personeel ingezet wordt voor handelingen die zijn voorbehouden aan gediplomeerd zorgpersoneel, en dat daarvoor ook het hoge tarief wordt gedeclareerd, kan er toch sprake zijn van een vorm van zorgfraude die aansluit bij de taken van de Recherche Zorgfraude.

IKZ

Het IKZ is een samenwerking van negen² partners die gezamenlijk fraude in de zorg bestrijden. Door informatie te combineren zijn de IKZ-partners in staat zorgfraude effectiever aan te pakken. Het IKZ brengt signalen van partners over zorgfraude samen en vult de signalen aan met informatie van de IKZ-partners. De IKZ-partners hebben ieder eigen informatie tot hun beschikking. Door deze informatie samen te brengen, ontstaat een duidelijker beeld van specifieke vormen of gevallen van fraude. Zo kunnen de IKZ-partners gezamenlijk en individueel krachtiger optreden.

Niet alle partijen die betrokken zijn bij de bestrijding van de in deze verkenning genoemde misstanden zijn aangesloten bij het IKZ.

---

² CIZ, ZN, VNG, NZa, Belastingdienst, IGJ, NLA, FIOD en OM

Hoofdstuk 3 Opleidingen en diplomering

3.0 Samenvatting bevindingen

- Wetgeving biedt ruimte voor het verkorten van opleidingen. Voor de derde leerweg (ovo) geldt geen urennorm voor zowel onderwijstijd als stageduur.
- Het aantal aanvragers van nieuwe instellingen in het zorgonderwijs neemt toe, het aantal gestarte nieuwe instellingen is beperkt.
- Het aantal studenten in opleidingen zorg & welzijn neemt toe. Een belangrijk deel van de groei ligt bij de opleidingen (Persoonlijk) Begeleider maatschappelijk zorg.
- Het aandeel mannen in de opleidingen (Persoonlijk) Begeleider maatschappelijke zorg neemt toe en is in 2022 zelfs groter dan het aandeel vrouwen.
- Diploma's worden op meerdere manieren vervalst.
- Stijging van aangiftes diplomafraude door DUO. De voorlichting van DUO lijkt meer vervalste diploma's aan het licht te brengen.
- Diplomafraude door fraude met stage en examen moet nader onderzocht worden.
- Er zijn veel verschillende subsidiepotjes waarvan partijen in de keten gebruik kunnen maken.

3.1 Schets problematiek

Signalen in de brandbrief over onterechte diploma's richten zich op de sector zorg & welzijn, een sector waar ook krapte is en een groeiend aantal zzp'ers aan het werk is. Mede hierdoor wordt geprobeerd om zo snel mogelijk de opleiding te doorlopen en een diploma te behalen. Verkorte onderwijstrajecten worden hierdoor aantrekkelijker.

3.2 Schets onderwijsveld mbo

Opleidingen en leerwegen

De opleidingen in het mbo zijn ingericht volgens de kwalificatiestructuur. In een kwalificatiedossier, vastgesteld door SBB, is per opleidingscode bepaald wat een student moet leren in deze opleiding. Dit is vastgelegd in kerntaken en werkprocessen. Tevens is per opleiding vastgelegd welk niveau een opleiding heeft en daarmee wat de opleidingsduur is. Eén volledig studiejaar heeft een studielast van ten minste 1600 klokuren.

Opleiding	Opleidingsduur: uren	Opleidingsduur in jaren
Niveau 1: Entree-opleiding	1600 uur	1 jaar
Niveau 2: basisberoepsopleiding	1600-3200 uur	1 tot 2 jaar
Niveau 3: vakopleiding	3200-4800 uur	2 tot 3 jaar
Niveau 4: middenkader-en specialistenopleiding	4800 uur (Specialistenopleiding 1600 uur)	3 tot 4 jaar (Specialistenopleidingen 1 jaar)

Tabel 3.1: overzicht opleidingsduur

Mbo-opleidingen worden zowel bij bekostigde als niet-bekostigde instellingen aangeboden. Opleidingen in het bekostigde onderwijs volgen de reguliere opleidingsduur (zie tabel 3.1), maar kunnen voor individuele studenten uitzonderingen maken. Binnen het niet-bekostigd onderwijs mogen opleidingen ook versneld aangeboden worden. In Nederland zijn er ongeveer 50 bekostigde mbo-instellingen en meer dan 100 niet-bekostigde mbo-instellingen³. Van deze laatste biedt ongeveer een kwart opleidingen in de zorg. In het bekostigd mbo zitten ongeveer 500.000 studenten en in het niet-bekostigd mbo ongeveer 50.000.

³ Veel bekostigde mbo-instellingen, bieden ook niet-bekostigd onderwijs aan

Binnen het mbo worden opleidingen in verschillende leerwegen aangeboden, wat leidt tot de volgende registraties bij DUO:

- beroepsopleidende leerweg (bol) – voltijds onderwijs
- beroepsbegeleidende leerweg (bbl) – deeltijd onderwijs
- derde leerweg (ovo) – flexibel onderwijs zonder wettelijk vastgestelde urennormen.
- ovo-deeltijd (ovo-dt) – biedt de mogelijkheid om een gedeelte van de opleiding te volgen
- examendeelnemers (EXA) – geen onderwijs, alleen examendeelname

Verkorten van opleidingen

Een onderwijsinstelling kan een opleiding op de volgende manieren verkort aanbieden:

1. Vrijstellingen voor individuele studenten

In zowel het bekostigd als niet-bekostigd onderwijs is het voor individuele studenten mogelijk om vrijstellingen aan te vragen voor delen van de opleiding, bijvoorbeeld op grond van eerder behaalde diploma's. Ook kunnen vrijstellingen toegekend worden op basis van EVC-certificaten (hierover meer in hoofdstuk 4). De verantwoordelijkheid voor een gegronde vrijstellingsbesluit ligt in alle gevallen bij de examencommissie. De IvhO heeft de toezichthoudende taak op de vrijstellingsbesluiten van de examencommissies.

2. Verkort programma

Een niet-bekostigde onderwijsinstelling kan alle leerwegen met een verkort onderwijsprogramma aanbieden. Studenten volgen dan het volledige onderwijsprogramma, maar in een sneller tempo. Binnen de bol-leerweg en de bbl-leerweg moet het programma aan de urennorm voldoen. Voor ovo geldt er noch voor onderwijstijd noch voor stagetijd een urennorm. De opleidingsduur verschilt per instelling. Bekostigde instellingen kunnen de opleidingsduur alleen variëren voor ovo, ovo-dt en EXA, omdat dit niet-bekostigde leerwegen zijn.

3.3 Focus verkenning en ondernomen acties

Focus verkenning

Op basis van signalen van de IGJ, ligt de focus van deze verkenning op onderstaande mbo-opleidingen in de sector zorg & welzijn. De geselecteerde opleidingscodes zijn te vinden in bijlage 3. Deze opleidingen worden zowel binnen het bekostigd als het niet-bekostigde onderwijs aangeboden.

- (Persoonlijk) begeleider maatschappelijke zorg
- Sociaal werker
- Apothekersassistent
- Doktersassistent
- Verzorgende IG
- Helpende Zorg en Welzijn
- MBO Verpleegkunde

Acties

Bij deze opleidingen is door middel van data-analyse gekeken naar de ontwikkelingen in studentenaantallen en de man-vrouw verhoudingen. Daarnaast is in beeld gebracht welke ontwikkelingen er zijn bij nieuwe instellingen die toetreden tot het onderwijsstelsel.

3.4 Bevindingen verkenning

3.4.1 Toetreding tot onderwijsstelsel

Binnen het bekostigde onderwijs ontstaan nieuwe instellingen in de praktijk alleen door fusies of splitsingen. Binnen het niet-bekostigd mbo-onderwijs staat het iedereen vrij om een aanvraag voor diploma-erkenning in te dienen voor het starten van een opleiding en daarmee een nieuwe

onderwijsinstelling in het mbo. Een dergelijke aanvraag wordt gedaan bij DUO en de IvHO adviseert DUO op basis van integrale toetsing.

In onderstaande tabel is het aantal aanvragen voor diploma-erkenning mbo weergegeven dat de afgelopen drie jaar is behandeld door IvHO en hoeveel van deze aanvragen positief zijn geadviseerd. Tevens is opgenomen hoeveel van deze aanvragen het zorgonderwijs betreffen.

	2021	2022	2023
Totaal aantal aanvragen nieuwe onderwijsinstellingen voor mbo-onderwijs	25	39	34
Totaal aantal positieve adviezen	5	5	7
Binnen totaal:			
Aantal aanvragen nieuwe onderwijsinstellingen voor mbo-opleidingen zorg- & welzijn	7	17	15
Aantal positieve adviezen nieuwe onderwijsinstellingen voor mbo-opleidingen zorg- & welzijn	2	3	2

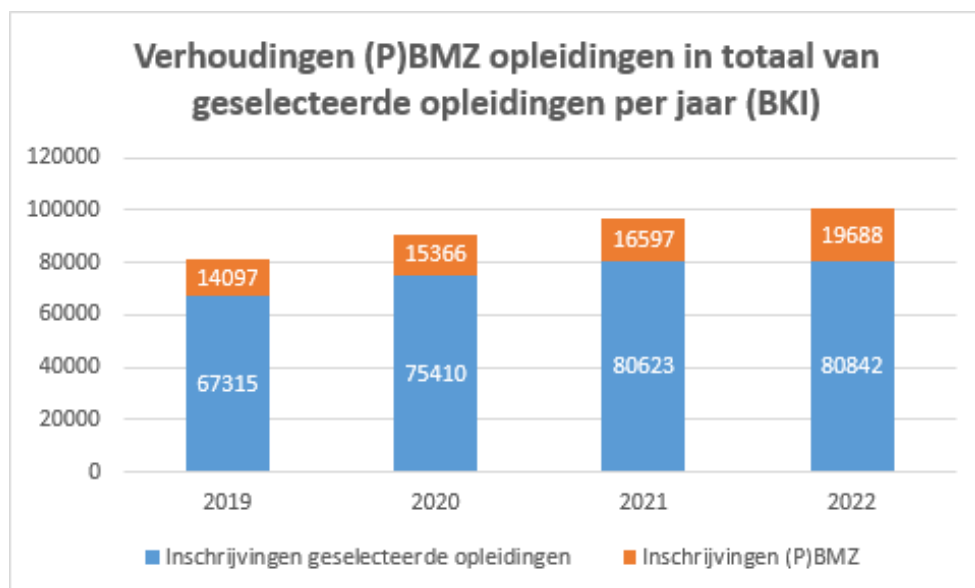
Tabel 3.2: overzicht aantal aanvragen diploma-erkenning mbo

De tabel geeft weer dat er een toename is van het aantal aanvragen voor het starten van een nieuwe onderwijsinstelling. Tevens zien we sinds 2022 een stijging in het aantal aanvragen voor het starten van een onderwijsinstelling voor opleidingen in de zorg. Binnen dit aantal zitten meerdere partijen die meerdere keren een aanvraag hebben gedaan, omdat de kwaliteit van de aanvraag onder de maat was.

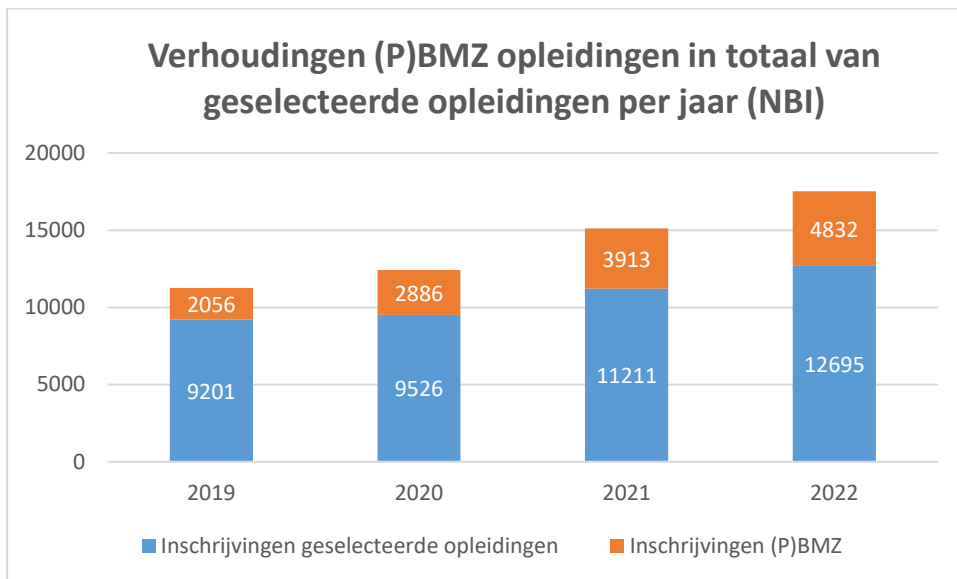
3.4.2 Studenten in geselecteerde opleidingen zorg- & welzijn

Over het geheel genomen blijkt dat er een lichte daling is in het aantal mbo-studenten zorg en welzijn binnen het bekostigd onderwijs. Er is wel een sterke stijging zichtbaar in het aantal studenten dat ovo-dt volgt (dus een deel van de opleiding). Specifiek blijkt dit de opleiding Helpende zorg & welzijn, keuzedeel Helpende plus te zijn.

Onderstaande figuren geven het aantal inschrijvingen van studenten in de opleidingen (Persoonlijk Begeleider maatschappelijke zorg ((P)BMZ) en het aantal inschrijvingen in de geselecteerde opleidingen (zie bijlage 3). Figuur 3.1 betreft het bekostigde onderwijs (BKI). Figuur 3.2 betreft het niet-bekostigde onderwijs (NBI). De volledige aantallen inschrijvingen per leerweg zijn weergegeven in bijlage 4.

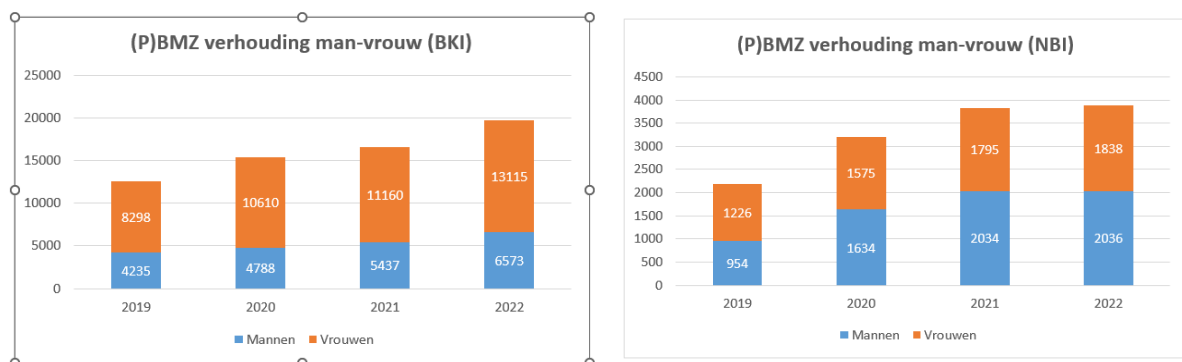
Figuur 3.1: Aantal inschrijvingen in opleidingen (P)BMZ in verhouding tot geselecteerde opleidingen in het bekostigd onderwijs (BKI)

Figuur 3.2: Aantal inschrijvingen in opleidingen (P)BMZ in verhouding tot geselecteerde opleidingen in het niet-bekostigd onderwijs (NBI)

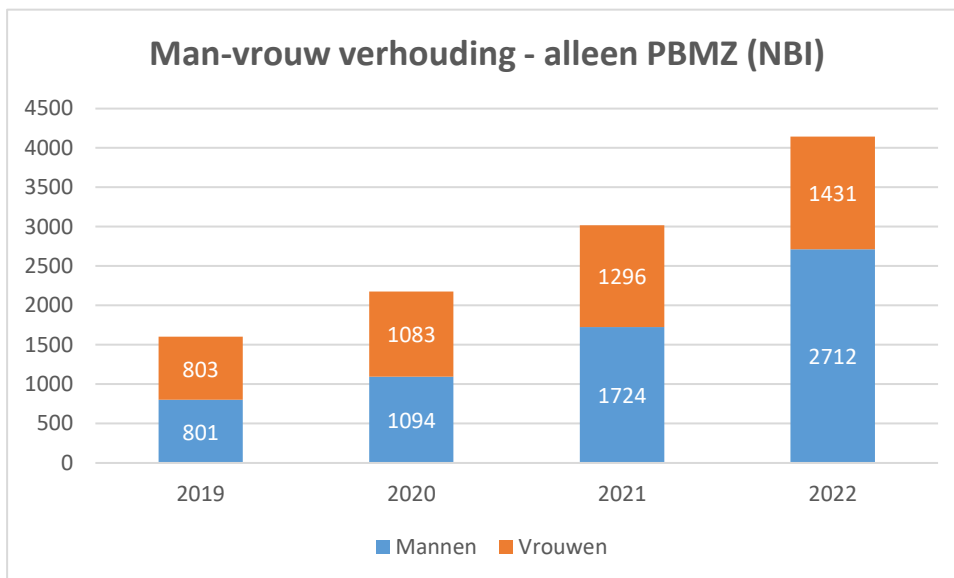
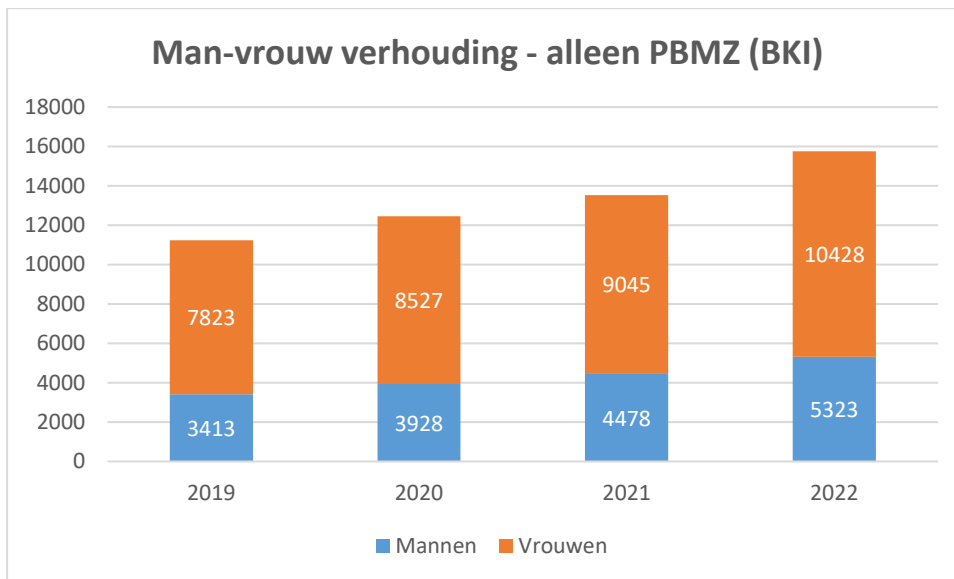
Man/vrouw verhouding

In onderstaande tabellen is de verhouding weergegeven tussen mannen en vrouwen die een opleiding (Persoonlijk) Begeleider maatschappelijke zorg (niveau 3 en 4) volgt. Bij zowel het bekostigd onderwijs als het niet-bekostigd onderwijs is er een stijging van het aantal studenten, met name bij het niet-bekostigd onderwijs is er een stijging van het aantal mannen (954 -> 2036).

Figuur 3.3 en 3.4: verhouding man-vrouw bij studenten (Persoonlijk) Begeleider maatschappelijke zorg (BKI en NBI)

De stijging van het aantal mannen is nog sterker zichtbaar wanneer we in de tabel alleen de niveau 4 opleiding weergegeven (Persoonlijk begeleider maatschappelijke zorg).

Figuur 3.5 en 3.6: verhouding man-vrouw bij studenten (Persoonlijk begeleider maatschappelijke zorg (alleen niveau 4) (BKI en NBI)

3.4.4 Examinering

Binnen de sector Zorg en welzijn zijn twee grote leveranciers van examenproducten actief, te weten Consortium en Prove2Move. Sinds 2018 is de routekaart ingevoerd voor de validering van examenproducten. Scholen kunnen via drie routes op de routekaart komen tot een valide exameninstrument:

- Route 1 is inkopen bij een gecertificeerde examenleverancier
- Route 2 is het zelf construeren binnen collectieve afspraken (niet voor alle kwalificaties)
- Route 3 is het laten valideren van zelf geconstrueerde examens.

Met de invoering van deze routes is steeds meer gekozen voor route 1, omdat de andere routes vaak duurder en arbeidsintensiever zijn. Dit heeft tot gevolg dat op veel verschillende scholen exact dezelfde examens worden afgenomen. In tegenstelling tot de centrale examens in het VO, zijn deze examens open, worden op verschillende momenten afgenomen en liggen daarmee ook 'op straat'.

Daarnaast zijn de examens van Consortium en Prove2Move zo ingericht dat het examen geheel en/of grotendeels in de beroepspraktijk wordt afgenomen door een beoordelaar uit de praktijk. Het is aan de onderwijsinstelling om daar verdere borging voor in te regelen.

3.4.5 Diplomafraude

In de brandbrief wordt gesproken over vervalste diploma's waarmee mensen in de zorg aan het werk gaan.

Onderzoek diplomafraude IGJ

Omdat er al eerder signalen en meldingen waren, is de IGJ in 2022 een onderzoek gestart naar diplomafraude in de zorg. Uit dit onderzoek van de IGJ blijkt dat diploma's op meerdere manieren vervalst worden:

1. Een vervalsing waarbij het document zelf vervalst wordt.
2. Examens of stages worden afgetekend (tegen betaling) zonder dat aan alle eisen is voldaan of worden afgetekend door mensen die niet bevoegd zijn dit te doen, dan wel door mensen die zelf geen relevante opleiding hebben.
3. Diploma's op basis van onterechte vrijstellingen.
4. Identiteitsfraude of gerelateerde zaken waarmee diploma's gekocht kunnen worden (er zijn vermoedens van identiteitsfraude met studenten, waarbij studenten in de schoolbank zitten onder iemand anders naam. Ook is er waarschijnlijk sprake van identiteitsfraude waarbij meerdere mensen onder één naam werken).

Diplomaregister DUO en vervalste diploma's

In 2023 heeft DUO over 105 digitale uittreksels van diploma's aangifte gedaan bij de politie, 90 diploma's hiervan treffen opleidingen in zorg & welzijn.

Werkgevers kunnen de geldigheid van een digitaal uittreksel met diplomagegevens controleren. Alle behaalde mbo-diploma's worden hierin vastgelegd sinds 2007. Via mijn diploma's kan de diplomahouder de echtheid van het diploma bewijzen. DUO heeft verschillende mechanismen ingebouwd om de kwaliteit van dit systeem te waarborgen. Zo is het bijvoorbeeld alleen mogelijk om via een onderwijsinstelling een diploma te registreren. DUO geeft voorlichting aan onder andere werkgevers om bekendheid aan het digitale uittreksel te geven en te zorgen dat werkgevers actief controleren op de echtheid. Via deze controle worden regelmatig en in toenemende mate valse diploma's opgemerkt, waarvan een groot aandeel diploma's in de zorg.

3.4.5 Subsidies en uitkeringen

Er zijn veel verschillende subsidiepotjes waarvan partijen in deze keten gebruik kunnen maken. Voorbeelden hiervan zijn de subsidie praktijkleren, het STAP-budget en het stagefonds. Deze verschillende subsidies nodigen uit om hier gebruik van te maken. De subsidiestromen zijn in deze verkenning niet nader onderzocht. Mogelijk is er ook een relatie te leggen met uitkeringsaanvragen bij het UWV.

Vanuit het leenstelsel staat er druk op studenten om binnen 10 jaar een diploma te behalen, omdat zij anders studiefinanciering en reisproduct terug moeten betalen. Studenten die uitgevallen zijn uit een opleiding, realiseren zich dit aan het eind van de periode van 10 jaar en gaan op dat laatste moment een versnelde opleiding volgen om toch nog een diploma te behalen.

Hoofdstuk 4 Erkenning van Verworven Competenties (EVC)

4.0 Samenvatting bevindingen

- Het aantal gecertificeerde EVC-aanbieders is tussen 2021 en 2024 meer dan verdubbeld van 19 naar 42.
- Register EVC-certificaten is kwetsbaar, doordat een borgende functie ontbreekt.
- Er zijn niet-gecertificeerde EVC-aanbieders actief op de markt.
- Het grootste deel van EVC-kandidaten zijn mannen.
- De meeste EVC-certificaten voor het mbo worden uitgegeven voor de opleiding (Persoonlijk) Begeleider maatschappelijke zorg.
- Het verzilveringsproces van EVC-certificaat naar erkend diploma kan een administratief proces zijn. De EVC-kandidaat wordt niet altijd gezien door de school.
- Examencommissies worstelen met de kwaliteit van EVC-aanbieders en de kwaliteit van de onderliggende dossiers.
- Vrijstellingen worden veelal voor alle kerntaken van een opleiding gegeven, en zelden voor delen. Wij vinden het bijzonder dat iedere kandidaat alle kerntaken en bijbehorende werkprocessen zou beheersen.

4.1 Schets problematiek

Er zijn signalen over grote verschillen in kwaliteit en betrouwbaarheid van EVC-aanbieders.

4.2 Schets EVC-veld

Inleiding

De Erkenning van Verworven Competenties (EVC) maakt zichtbaar wat iemand waard is. Het toont de kennis en ervaring die iemand in zijn/haar leven heeft opgedaan. Het waardeert daarbij dus ook het informele leren. Voor medewerkers, vooral voor degene die voornamelijk hebben geleerd door middel van werkervaring, is het belangrijk om aan te tonen wat zij kennen en kunnen. Door middel van een EVC-procedure kan iemand zijn eerder verworven competenties officieel laten erkennen en laten vastleggen in een ervaringscertificaat.

Geschiedenis

EVC is in 2006 ontstaan op initiatief van de ministeries OCW en SZW vanuit de context van een leven lang ontwikkelen. Het Convenant 'een kwaliteitscode voor EVC' (november 2006) is de grondslag voor het stelsel waarin de convenantpartijen het maatschappelijke belang van EVC willen bevorderen. Het Nationaal Kenniscentrum EVC ziet toe op en draagt bij aan een goede kwaliteit van EVC.

In [2008](#) heeft de IvHO een eerste onderzoek uitgevoerd naar de kwaliteit van EVC-procedures bij 49 EVC-aanbieders. IvHO heeft toen bij 46 EVC-aanbieders de procedures afgekeurd.

Vanaf 2010 is de IvHO niet meer betrokken bij EVC, omdat EVC buiten het onderwijs valt en dus buiten het bereik van haar toezicht. Het toezicht op kwaliteit is vervolgens belegd bij het Nationaal Kenniscentrum EVC. Zij is regievoerder van het EVC-stelsel en bewaakt de algehele kwaliteit in opdracht van de sociale partners (Stichting van de Arbeid).

Het Convenant EVC liep tot 1 januari 2023. Sindsdien zijn de ministeries niet meer verbonden aan EVC.

Inrichting huidig toezicht

Nadat het door de overheid en sociale partners gesloten convenant EVC per 1 januari 2023 was

beëindigd, hebben partijen die betrokken zijn bij de uitvoering van het EVC-stelsel de wens uitgesproken in een gezamenlijk document afspraken te maken over het functioneren ervan. De Stichting van de Arbeid heeft daartoe in nauwe samenwerking met de EVC-aanbieders, het Nationaal Kenniscentrum EVC en de beoordelende organisaties Hobéon en Testudo een aantal afspraken opgesteld. Partijen leggen hiermee vast welke rol en verantwoordelijkheid zij hebben en welke taken daaruit voortvloeien. Doel is het in stand houden en verder ontwikkelen van een goed functionerend EVC-stelsel.

Het toezicht op EVC-aanbieders ligt bij het Nationaal Kenniscentrum EVC en is op basis van de Kwaliteitscode EVC.

Twee beoordelende organisaties zijn door het Nationaal Kenniscentrum EVC aangewezen. Hobéon en Testudo voeren in deze rol de audits uit bij EVC-aanbieders. Op basis van de audits certificeert het Nationaal Kenniscentrum EVC de EVC-aanbieders.

De gecertificeerde EVC-aanbieders staan vermeld op de website van het Nationaal Kenniscentrum EVC. Daarnaast beheert het Nationaal Kenniscentrum EVC het openbare register van EVC-certificaten.

"Alle EVC-aanbieders hebben samen net zoveel afgestudeerden als een grote hogeschool per jaar. Als je je beseft dat daar geen overheidsgeld aan te pas komt, dat het laagdrempelige toegang geeft voor kandidaten, en een EVC-certificaat op de arbeidsmarkt direct zijn werking heeft, dan is dat heel bijzonder. Daar mogen we heel trots op zijn." (website EVC Centrum Vigor)

4.3 Focus van de verkenning en ondernomen acties

Voor deze verkenning ligt de focus op de borging van kwaliteit bij EVC-aanbieders en de verzilvering⁴ van EVC-certificaten door de onderwijsinstellingen. Wij hebben gesprekken gevoerd met het Nationaal Kenniscentrum EVC. Ook hebben we gesproken met verschillende examencommissies van mbo-instellingen die EVC-certificaten verzilveren (zie paragraaf 4.4.6).

4.4 Bevindingen verkenning

Aan de hand van de signalen, gevoerde gesprekken en onderzoek op internet, hebben wij onderstaande bevindingen. Signalen die bij verschillende organisaties binnenkomen over EVC-certificaten die zijn afgegeven, gaan over kandidaten die het in de praktijk niet waar maken.

4.4.1 Cijfers

Het aantal EVC-aanbieders is in circa drie jaar gegroeid van 19 aanbieders, die bijna allemaal al lange tijd bestonden, naar 42 aanbieders in 2024. Een groot deel van de EVC-aanbieders richt zich op de sector Zorg & Welzijn. Ook bij de onderwijsinstellingen horen we dat zij voor het overgrote deel verzilveringsaanvragen vanuit de zorgsector krijgen.

---

⁴ De term 'verzilveren' en het proces van verzilveren wordt beschreven in paragraaf 4.4.6

Figuur 4.1: spreiding EVC-aanbieders over Nederland (gemaakt met QGIS)- Bron: register Nationaal Kenniscentrum EVC

Het aantal opgestelde certificaten verschilt sterk per EVC-aanbieder, in de geregistreerde cijfers varieert dit van 0 tot 203 certificaten in 2023. Het aantal EVC-certificaten stijgt⁵.

	2020	2021	2022	2023
Totale aantallen EVC's per jaar (alle EVC aanbieders)	2481	2767	3188	3659
Totale aantallen EVC's per jaar voor Domein Zorg en Welzijn (alle EVC aanbieders)	417	433	938	831

Tabel 4.1: overzicht aantal afgegeven EVC-certificaten

De meeste EVC-certificaten worden uitgegeven op (Persoonlijk) Begeleider maatschappelijke zorg (mbo) en Vakbekwame HBO jeugd- en gezinsprofessional (hbo) (de enige opleiding die toegang geeft tot het SKJ-register). De verwachting is dat de stijging in 2024 doorzet, aangezien er op dit moment al veel kandidaten in een traject zitten.

4.4.2 Register EVC-certificaten

Het registreren van een EVC-certificaat bij het EVC Kenniscentrum kost €13,50. De EVC-aanbieder verzorgt deze registratie. Echter, niet alle certificaten worden geregistreerd, omdat de registratie niet verplicht is. De registratie is een keuze van de deelnemer.

Dit geeft een aantal risico's:

- Het is onduidelijk hoeveel certificaten werkelijk zijn uitgegeven.
- Niet-geregistreerde certificaten zijn niet te controleren in het register.
- Niet-geregistreerde certificaten zijn niet per definitie onjuist. Hierdoor werkt de borgende functie van het register niet.
- De EVC-aanbieder registreert zelf in het register, wat fraudegevoelig kan zijn.

⁵ Het Nationaal Kenniscentrum EVC verwacht een sterke groei van het aantal uitgegeven EVC-certificaten in 2024 op basis van het aantal kandidaten dat nu in een traject zit. Daarnaast lijken er vaak een het eind van het kalenderjaar meer EVC-certificaten te worden uitgegeven dan aan het begin van het kalenderjaar.

4.4.3 Certificering EVC-aanbieders

Twee beoordelende instanties doen de audits op basis waarvan het Nationaal Kenniscentrum EVC de EVC-aanbieders certificeert. Het toezicht op de kwaliteit van EVC-aanbieders is belegd bij het Nationaal Kenniscentrum EVC.

Niet alle EVC-aanbieders zijn aangesloten bij het Nationaal Kenniscentrum EVC (dit is ook niet verplicht). Uit internetonderzoek blijkt dat er ook niet-gecertificeerde EVC-aanbieders actief zijn op de markt.

4.4.4 Ingrijpen/sancties⁶

De kwaliteitscode EVC kent onvoldoende juridische basis waardoor het Nationaal Kenniscentrum EVC, naar eigen zeggen, beperkte bevoegdheden heeft om te sanctioneren bij afwijkingen op naleving van de kwaliteitscode. Daarnaast ontbreekt het aan voldoende financiële en materiële middelen om onregelmatigheden structureel te onderzoeken en hierop te handhaven.

Dit geeft daardoor beperkte mogelijkheden om te handelen wanneer afspraken worden geschonden. Dit geldt met name voor de onderwijsstandaarden⁷.

Op branchestandaarden is beduidend meer toezicht, waarbij moet worden aangetekend dat er op dit moment wordt gesproken over stelselwijzigingen die het NKC op beide typen standaarden meer toezicht en handhavingsmogelijkheden zal geven.

4.4.5 Kosten

Een EVC-deelnemer betaalt de EVC-aanbieder voor het opstellen van het EVC-certificaat (gemiddelde prijzen liggen tussen €700 en €1.700) en vervolgens de onderwijsinstelling voor het proces van verzilvering (gemiddelde prijzen liggen tussen €500 en €1.000).

Vanaf juli 2023 is er STAP-budget van €1000,00 beschikbaar voor de kosten voor het volgen van een EVC-procedure. Inmiddels is het STAP-budget niet meer beschikbaar.

4.4.6 Proces verzilvering EVC-certificaten tot erkend mbo-diploma

Uit de gevoerde gesprekken met onderwijsinstellingen en examencommissies kan opgemaakt worden dat het proces van verzilvering ongeveer gelijk is bij de onderwijsinstellingen. Het proces verloopt grotendeels als volgt:

- EVC-aanbieders en onderwijsinstellingen hebben veelal (samenwerkings)afspraken over de kwaliteit van instrumenten en bewijslast in onderliggend dossier van het EVC-certificaat.
- EVC-aanbieder of kandidaat biedt EVC-certificaat, incl. onderliggend dossier, aan bij onderwijsinstelling.
- Onderwijsinstelling beoordeelt aanbieding (bijv. de registratie in het EVC-register) en of er nog examens (veelal alleen generieke vakken Nederlands, Rekenen en Engels) gedaan moeten worden en gaat over tot inschrijving. Bekostigde onderwijsinstellingen schrijven de student in als examendeelnemer (EXA) via de niet-bekostigde tak van de onderwijsinstelling. (Deze studenten hebben dus geen invloed op de onderwijsresultaten.) Niet-bekostigde instellingen schrijven de kandidaat in op de derde leerweg (ovo).
- De examencommissie ontvangt het EVC-certificaat, incl. onderliggend dossier en neemt besluit over vrijstellingen.
- Indien kandidaat voldoet aan alle eisen, incl. generieke vakken (eventueel na gemaakte examens), gaat examencommissie over tot diplomering.
- Dit hele proces heet 'verzilvering EVC-certificaat tot erkend mbo-diploma'.

Uit de gesprekken met examencommissies en onderwijsinstellingen is naar voren gekomen dat:

---

⁶ De tekst van deze paragraaf is aangeleverd door Nationaal Kenniscentrum EVC

⁷ Onderwijsstandaarden zijn gerelateerd aan crebo- of croho-opleidingen. Branchestandaarden zijn vastgesteld door het Nationaal Kenniscentrum EVC of de erkende Beroeps Overstijgende Competentiestandaard.

- Er eigenlijk slechts twee routes tot verzilvering worden bewandeld: directe verzilvering of nog examenafname voor één of meerdere generieke vakken. Een enkele onderwijsinstelling neemt ook nog examens af op kerntaken/werkprocessen.
- De kandidaat wordt niet door iedere onderwijsinstelling 'gezien'. Bij rechtstreekse verzilvering betreft het dus een volledig administratief proces.
- Examencommissies worstelen met het nemen van een vrijstellings-/diplomabesluit, omdat er grote verschillen zijn in de kwaliteit van EVC-aanbieders en van EVC-certificaten met de onderliggende onderbouwing. Examencommissies voelen zich genoodzaakt om het EVC-certificaat en de kwaliteit van de (gecertificeerde) EVC-aanbieder te vertrouwen, omdat zij verder weinig in handen hebben. In sommige gevallen worden wel extra bewijsstukken opgevraagd bij kandidaat/EVC-aanbieder ter verduidelijking of extra eisen gesteld, bijvoorbeeld aan de werkervaring.
- Het grootste deel van de kandidaten zijn mannen.

Samengevat zien wij de volgende risico's:

- Het verzilveringsproces van EVC-certificaat naar erkend diploma kan een administratief proces zijn. De EVC-kandidaat wordt niet altijd gezien door de school.
- Examencommissies worstelen met de kwaliteit van EVC-aanbieders en de kwaliteit van de EVC-certificaten en bijbehorende onderliggende dossiers.
- Vrijstellingen worden veelal voor alle kerntaken van een opleiding gegeven, en zelden voor delen. Wij vinden het bijzonder dat iedere kandidaat alle kerntaken en bijbehorende werkprocessen beheerst.

Hoofdstuk 5 Stages (beroepspraktijkvorming)

5.0 Samenvatting bevindingen

- Er zijn signalen over betaalde aftekenstages.
- Leerbedrijven mogen zzp'ers inzetten als praktijkopleider.
- Beroepspraktijkovereenkomsten worden onvoldoende aan- en afgemeld bij DUO waardoor er onvoldoende zicht is op het aantal studenten per praktijkopleider.
- Nader onderzoek naar fraude bij stages is noodzakelijk.

5.1 Schets problematiek

De brandbrief (anoniem) meldt de mogelijkheid om stages onterecht te laten aftekenen: 'bij zogenoemde aftekenstages worden de opdrachten en beoordelingen van stages goedgekeurd (tegen betaling) zonder dat de student daar de inspanning voor heeft geleverd. Zzp'ers worden ingezet als praktijkopleider bij leerbedrijven. Wanneer de zzp'er niet langer wordt ingezet zien we dat het mailadres regelmatig niet wordt opgeheven en nog gebruikt kan worden'.

5.2 Focus verkenning en ondernomen acties

SBB voert als Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven wettelijke taken uit in opdracht van het ministerie OCW. Deze taken zijn onder andere het ontwikkelen en onderhouden van de landelijke kwalificatiestructuur en het erkennen van leerbedrijven (voor stage en leerbanen) en het bevorderen van de kwaliteit van de beroepspraktijkvorming.

De Inspectie van het Onderwijs (IvHO) houdt toezicht op het onderwijs bij scholen, waar stages een onderdeel van de opleiding zijn.

Voor deze verkenning heeft SBB onderzocht wat mogelijke risico's zijn in de regeling erkenning voor leerbedrijven (SBB) (de erkenningsregeling) en hoe het toezicht op stage-uren is georganiseerd. Verder hebben de IvHO, SBB en de IGJ gezamenlijk gesprekken gevoerd met onderwijsinstellingen over hoe stages onderdeel van diplomafraude kunnen zijn.

De formele benaming van stages is beroepspraktijkvorming.

5.3 Bevindingen verkenning

De erkenningsregeling en stage-uren

SBB ziet in de systemen dat niet alle onderwijsinstellingen de overeenkomsten voor de beroepspraktijkvorming (bpvo's) aan- en afmelden bij DUO. Hierdoor heeft SBB onvoldoende zicht op het aantal studenten per praktijkopleider. Het bestuur van SBB benadrukt dan ook het belang van het aan- en afmelden van bpvo's door alle onderwijsinstellingen.

Op het onderwerp fraude met stages dient nader onderzoek gedaan te worden. SBB is gestart met het rapporteren van bevindingen in de praktijk. De adviseurs in de unit Zorg, Welzijn en Sport (ZWS) zijn gevraagd in de gesprekken met leerbedrijven die erkend zijn voor zorg en welzijn, fraude met betrekking tot stage en diploma bespreekbaar te maken en hun bevindingen te rapporteren (intern).

Ook is recent afgesproken, met inachtneming van de privacyregels, dat SBB medewerking gaat verlenen aan een verkenning van wat de mogelijkheden zijn tot een onderzoek naar data-vergelijking.

Op dit moment voert SBB data-analyse uit op de volgende onderwerpen:

- Overall verkenning data Stagefonds Zorg, belang informatie i.r.t. lopende fraude onderzoeken.
- Overall verkenning opvallende BPVO aantallen beroepspraktijkvormingsovereenkomsten (BPVO) i.r.t. omvang leerbedrijf.

- Analyse klachten i.r.t. lopende fraude onderzoeken.

Samengevat zien we de volgende risico's:

- Toezicht op de afgetekende stage-uren en -opdrachten is een verantwoordelijkheid van de onderwijsinstelling. Onduidelijk is hoe hier toezicht op wordt gehouden.
- De erkenningsregeling SBB maakt het mogelijk dat zzp'ers ook praktijkopleider mogen zijn binnen een leerbedrijf.
- De erkenningsregeling geeft geen kaders voor de verhouding tussen aantallen studenten en begeleidingsuren, anders dan 'voldoende praktijkbegeleiding' in de praktijk.

Stages als onderdeel van diploma fraude

Stages zijn een onderdeel van een mbo-opleiding. Op diverse sociale media zijn berichten te vinden over 'aftekenstages' of worden examens te koop aangeboden. Ook komen er via verschillende partijen (SBB, maar ook onderwijsinstellingen) signalen binnen dat hier sprake van zou zijn. In het geval van aftekenstages gaat het om stagebedrijven, zzp'ers of niet-bevoegden die tegen betaling en zonder dat de student daadwerkelijk stage loopt, de stageopdrachten en de uren van de student aftekent. In de voor deze verkenning gevoerde gesprekken met de scholen vinden we hier op dit moment nog geen bewijzen voor. De dossiers van de studenten lijken volledig en de scholen hebben borgingssystemen ingericht om fraude op te sporen en tegen te gaan, zoals bezoeken aan stagebedrijven, live-gesprekken met begeleiders en beveiligde systemen. Voor het nagaan van fraude op het gebied van stages en examens is nader onderzoek nodig, op dit moment zijn er alleen signalen. De IGJ merkt tijdens bezoeken bij zorgaanbieders soms dat er stagiairs zijn die niet begeleid worden, maar de stages worden wel afgetekend.

Bijlage 1 Ondernomen activiteiten voor deze verkenning

Ondernomen activiteiten IvHO
Gesprekken met vier examencommissies van onderwijsinstellingen die EVC-certificaten verzilveren
Gesprekken met twee onderwijsinstellingen die genoemd worden in de brandbrief
Data-analyse studentgegevens DUO
Data-analyse afgifte diploma-erkenningen onderwijsinstellingen
Analyse historie EVC
Gesprekken met Nationaal Kenniscentrum EVC en overige betrokken partijen, zoals DUO en Politie Midden Nederland

Ondernomen activiteiten IGJ
Data-analyse van meldingen en signalen diplomafraude
Gesprekken met inspecteurs, zzp'ers en zorgaanbieders t.a.v. ervaringen met zzp'ers in de zorg.
Verkenkend onderzoek naar bemiddelingsbureaus en risico's voor de kwaliteit en veiligheid van zorg.
Verkenkende bezoeken bij bemiddelingsbureaus
Gesprekken met gemeenten, VNG-fraude, RIEC, DUO, Nationaal Kenniscentrum EVC, NLA Opsporing, Politie en OM

Ondernomen activiteiten SBB
De sectorkamer Zorg, Welzijn en Sport (ZWS) heeft gevraagd om een werkgroep samen te stellen om aftekenstages en diplomafraude binnen de sector zorg en welzijn nader te onderzoeken.
Gesprekken met de BTG ZWS MBO Raad om bewustwording te creëren.
Managers buitendienst van andere sectoren zijn meegenomen in de ontwikkelingen
Werkgroep SBB om nader onderzoek te doen hoe we onze huidige werkprocessen moeten aanpassen om fraude te beperken.
Adviseurs ZWS buitendienst, maken de verantwoordelijkheid die leerbedrijven hebben m.b.t. aannemen van nieuw personeel en checken van diploma's, bespreekbaar.

Ondernomen activiteiten SBB, IGJ, IvHO
Op bestuurlijk en directieniveau is aandacht gevraagd voor de brief in gesprek met OCW en DUO
Opstellen verkenning

Bijlage 2 Bevoegdheden

Bevoegdheden Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ)

De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd ziet toe op de kwaliteit en veiligheid van de zorg en jeugdhulp en zet zorgaanbieders en zorgverleners zo nodig aan tot het verbeteren van de zorg. De IGJ agendeert en stimuleert en treedt handhavend op wanneer dit nodig is.

T.a.v. de problematiek zoals omschreven in dit document heeft de IGJ vooral bevoegdheden t.a.v. de zorgaanbieder: deze wijzen op de vergewisplicht zoals omschreven in art. 3 en 4 Wkkgz en, wanneer de zorgaanbieder niet verbetert, handhavend optreden. Daarnaast kan de IGJ een aantekening zetten wanneer er sprake is van dat de zorgverlener een ernstige bedreiging is of kan betekenen voor de veiligheid van de cliënten. (Art. 8:28 Uitvoeringsbesluit Wkkgz jo art. 25 Wkkgz). Deze procedure is omkleed met veel waarborgen.

De bemiddelingsbureaus en zorgopleidingen vallen niet onder het toezichtdomein van de IGJ. Wel wanneer er een combinatie is met zorgaanbiederschap. Ten slotte heeft de IGJ wel de mogelijkheid toezicht te houden op eenmanszaken. Deze moeten zicht sinds 1 januari 2022 voor start ook melden bij de IGJ. (Art. 2 WTZa)

Bevoegdheden Inspectie van het Onderwijs (IvHO)

De Inspectie van het Onderwijs houdt toezicht op besturen en hun scholen en opleidingen en beoordeelt de kwaliteit van het onderwijs. De inspectie bekijkt of scholen en opleidingen voldoen aan de wetten en regelgeving en of ze hun financiën op orde hebben. De taken en bevoegdheden zijn beschreven in hoofdstuk 2 van de Wet op het Onderwijstoezicht: [wetten.nl - Regeling - Wet op het onderwijstoezicht - BWBR0013800 \(overheid.nl\)](https://wetten.nl/Regeling-Wet%20op%20het%20onderwijstoezicht-BWBR0013800-overheid.nl)

Naast het toezicht op de onderwijsinstellingen houdt de inspectie toezicht op de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB).

IvHO heeft geen opsporingsbevoegdheid.

Bevoegdheden Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB)

SBB heeft de bevoegdheid om erkenningen als leerbedrijf toe te kennen en zo nodig weer in te trekken. SBB heeft daarbij als taak om de kwaliteit van de beroepspraktijkvorming te bevorderen. SBB doet dat aan de hand van [de erkenningsregeling](#) leerbedrijven. Belangrijke onderdelen in het licht van de problematiek in dit document, zijn de beschikbaarheid van een goede leerplaats in (sociaal) veilige omstandigheden en de voldoende en deskundige praktijkopleiding. SBB kan het gesprek met onderwijs en bedrijfsleven faciliteren en signalen afgeven over geconstateerde mogelijke misstanden.

Bijlage 3 Opleidingscodes

Tabel: de geselecteerde opleidingen waarop is gefocust in deze verkenning

Naam opleiding	Niveau	Opleidingscode (geldig)*	Opleidingscode (voorloper en uiterste inschrijfdatum)*
Begeleider specifieke doelgroepen	3	nvt	25476 (t/m 1-8-2022)
Persoonlijk begeleider specifieke doelgroepen	4	nvt	25477 (t/m 1-8-2022)
Begeleider gehandicaptenzorg	3	nvt	25475 (t/m 1-8-2022)
Persoonlijk begeleider gehandicaptenzorg	4	nvt	25478 (t/m 1-8-2022)
Begeleider maatschappelijke zorg	3	25780 (sinds 1-8-2022)	Opleiding hierboven genoemd
Persoonlijk begeleider maatschappelijk zorg	4	25779 (sinds 1-8-2022)	Opleiding hierboven genoemd
Sociaal werker	4	25615	Wordt vanaf 1-8-2024: 25958
Apothekersassistent	4	25650	25471 (t/m 1-8-2020)
Doktersassistent	4	25695	25473 (t/m 1-8-2021)
Verzorgende IG	3	25656	25491 (t/m 1-8-2020)
Helpende zorg en welzijn	2	25498	Wordt vanaf 1-8-2024: 25960
MBO Verpleegkunde	4	25655	25480 (t/m 1-8-2020)

* De opleidingscode verandert wanneer de inhoud van het kwalificatiedossier verandert. Daardoor zijn er in de tijd voor eenzelfde beroep verschillende opleidingscodes. De geldige opleidingscodes, maar ook de voorlopers zijn weergegeven in deze tabel.

Bijlage 4 Data aantallen studenten

BKI	2019				2020			
	Aantallen studenten in geselecteerde opleidingen		Aantallen studenten in opleidingen (Persoonlijke) begeleider Maatschappelijke zorg		Aantallen studenten in geselecteerde opleidingen		Aantallen studenten in opleidingen (Persoonlijke) begeleider Maatschappelijke zorg	
Leerweg	Inschrijvingen	Gediplomeerden	Inschrijvingen	Gediplomeerden	Inschrijvingen	Gediplomeerden	Inschrijvingen	Gediplomeerden
BBL	33129	10653	6217	2062	36026	13474	7100	2556
BOL	47768	13090	7791	3028	54084	14090	8073	3102
EXA	515	334	89	70	666	473	193	116
Totaal	81412	24077	14097	5160	90776	28037	15366	5774

BKI	2021				2022			
	Aantallen studenten in geselecteerde opleidingen		Aantallen studenten in opleidingen (Persoonlijke) begeleider Maatschappelijke zorg		Aantallen studenten in geselecteerde opleidingen		Aantallen studenten in opleidingen (Persoonlijke) begeleider Maatschappelijke zorg	
Leerweg	Inschrijvingen	Gediplomeerden	Inschrijvingen	Gediplomeerden	Inschrijvingen	Gediplomeerden	Inschrijvingen	Gediplomeerden
BBL	37361	13128	8114	2809	39315	14869	9426	3668
BOL	59079	14140	8205	3111	60339	14886	9998	3067
EXA	780	563	278	193	876	546	264	149
Totaal	97220	27831	16597	6113	100530	30301	19688	6884

Tabel: Aantal studenten in opleidingen zorg- & welzijn in het bekostigd onderwijs (BKI) naar leerweg

NBI	2019				2020			
	Aantallen studenten in geselecteerde opleidingen		Aantallen studenten in opleidingen (Persoonlijke) begeleider Maatschappelijke zorg		Aantallen studenten in geselecteerde opleidingen		Aantallen studenten in opleidingen (Persoonlijke) begeleider Maatschappelijke zorg	
Leerweg	Inschrijvingen	Gediplomeerden	Inschrijvingen	Gediplomeerden	Inschrijvingen	Gediplomeerden	Inschrijvingen	Gediplomeerden
BBL	2771	1247	629	217	3180	1493	911	372
BOL	3396	542	538	151	3362	521	785	207
BOL-dt	22	0	3	0	21	2	3	0
OVO	5068	1033	886	125	5849	1311	1187	227
Totaal	11257	2822	2056	493	12412	3327	2886	806

NBI	2021				2022			
	Aantallen studenten in geselecteerde opleidingen		Aantallen studenten in opleidingen (Persoonlijke) begeleider Maatschappelijke zorg		Aantallen geselecteerde opleidingen		Aantallen studenten in opleidingen (Persoonlijke) begeleider Maatschappelijke zorg	
Leerweg	Inschrijvingen	Gediplomeerden	Inschrijvingen	Gediplomeerden	Inschrijvingen	Gediplomeerden	Inschrijvingen	Gediplomeerden
BBL	3849	1870	900	494	5701	1867	900	407
BOL	3850	793	1253	358	4409	1244	1950	717
BOL-dt	21	1	3	0	20	1	3	0
OVO	7404	1309	1757	276	7397	1774	1979	484
Totaal	15124	3973	3913	1128	17527	4886	4832	1608

Tabel: Aantal studenten in opleidingen zorg- & welzijn in het niet-bekostigde onderwijs (NBI) naar leerweg

	domein	2019	2020	2021	2022	2023
hg001	Afbouw, hout en onderhoud	8.578	8.895	9.025	9.133	8.864
hg002	Entree	17.504	16.766	16.319	16.648	18.677
hg003	Ambacht, laboratorium en gezondheidstechniek	8.277	8.175	7.720	7.283	7.045
hg004	Bouw en infra	14.833	15.313	15.826	15.961	15.781
hg005	Economie en administratie	53.918	53.885	49.875	45.254	42.624
hg006	Handel en ondernemerschap	32.798	32.350	31.670	29.148	27.859
hg007	Horeca en bakkerij	25.213	24.511	22.694	22.062	21.874
hg008	Informatie en communicatietechnologie	24.461	24.342	24.274	22.857	21.685
hg009	Media en vormgeving	24.442	24.513	23.540	22.543	22.073
hg010	Mobiliteit en voertuigen	16.933	17.092	16.894	16.039	15.813
hg011	Techniek en procesindustrie	43.476	42.676	41.594	40.742	40.645
hg012	Toerisme en recreatie	8.796	7.993	6.747	6.080	5.231
hg013	Transport, scheepvaart en logistiek	20.242	19.525	18.941	17.401	16.193
hg014	Uiterlijke verzorging	13.298	13.573	13.910	12.579	12.460
hg015	Veiligheid en sport	30.514	32.327	32.675	32.342	33.122
hg016	Voedsel, natuur en leefomgeving	23.604	24.301	26.036	25.405	24.770
hg017	Zorg en welzijn	144.794	152.095	156.059	155.534	152.137
hg018	Cross-over	2.671	4.029	4.990	5.026	3.878
hg019	Regionale kwalificatie		98	300	246	179
	totaal	514.352	522.458	518.889	502.283	491.002

Tabel: aantal studenten per domein in het bekostigde mbo-onderwijs